

Finansdepartementet

Sendt elektronisk

Dato: 21.02.2018

Vår ref.: 17-1719

Deres ref.: 17/1884-28

Høring om egen pensjonskonto mv.

1. Innledning

Det vises til høringsnotat av 21. november 2017 med lovforslag om egen pensjonskonto.

Forslaget innebærer at den enkelte arbeidstakers tidligere opptjente pensjonskapital (pensjonskapitalbevis mv.) samles på egen pensjonskonto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning. Hovedformålet er å legge til rette for at arbeidstakeres pensjonsrettigheter slås sammen og dermed forvaltes mer effektivt enn i dag, slik at den enkelte forbruker får «mest mulig pensjon for pengene».

Finans Norge støtter forslaget om å innføre egen pensjonskonto og ønsker å aktivt bidra til at dette kan realiseres. Vi støtter også at egen pensjonskonto bygger videre på dagens kollektive innskuddspensjonsordninger. Her har leverandørene allerede etablert gode og effektive systemer og kundeløsninger, og markedet preges av sterk konkurranse.¹

2. Finans Norges hovedsynspunkter

- Forslaget om at pensjonskapitalbevis samles i egen pensjonskonto hos arbeidsgivers leverandør vil føre til at de fleste arbeidstakere vil kunne få samlet og få mer effektiv forvaltning av tidligere opptjent pensjon.
- Passivt samtykke er et kraftfullt virkemiddel som kan få uheldige utslag for noen arbeidstakere. Vi har likevel forståelse for at dette kan være et nødvendig virkemiddel for å få innført en ordning med egen pensjonskonto. Forslaget om passivt samtykke vil gi markedsmessige utslag for leverandører med høy andel pensjonskapitalbevis, som vil avgi markedsandeler til leverandører med en høy andel medlemmer i kollektive innskuddspensjonsordninger.

---

¹ PA Consulting konkluderer i en [rapport](#) av 2014 om det skandinaviske tjenestepensjonsmarkedet (utarbeidet etter oppdrag fra Finans Norge) at prisene i det norske innskuddspensjonsmarkedet er effektive

- Det er viktig at arbeidstakere som ikke anser seg tjent med at pensjonsrettighetene slås sammen, får god informasjon om og gis en reell mulighet til å reservere seg. Digitalt førstevalg er en viktig premisse for forslaget, idet dette legger til rette for mer effektiv kundekommunikasjon.
- Det må legges opp til en tilstrekkelig lang implementeringsfase for innføring av egen pensjonskonto. Dette for at arbeidstakere skal få nødvendig tid til å forstå konsekvenser og områ seg, leverandører få tid til å utvikle systemer for å håndtere flytting av inntil 1,5 millioner pensjonskapitalbevis og markedet få tid til å realisere og re-investere inntil 74 mrd. kroner.
- Finans Norge fraråder et system hvor arbeidstakerne selv velger leverandør for den aktive pensjonsopptjeningen på egen pensjonskonto. Dette ville innebære en fundamental omlegging av pensjonssystemet som svekker det kollektive elementet i dagens tjenstepensjonsordninger. Innskuddspensjon vil bli dyrere og mer komplekst, samtidig som det må antas at få arbeidstakere vil benytte seg av en slik rett. Dersom en slik valgtrett likevel foreslås innført er det en rekke forhold som må utredes. Et slikt system kan trolig tidligst være på plass om tre år.

3. Enklere pensjon og bedre betingelser for forbruker

Innskuddspensjon er det dominerende tjenstepensjonsproduktet i dagens tjenstepensjonsmarked i privat sektor og pensjonskapitalbevisene utgjør per 31. desember 2017 om lag 74 milliarder kroner. Pensjonskapitalbevis vil etter hvert utgjøre en stadig større andel av samlet pensjon for den enkelte, og det er viktig med tiltak som kan øke forbrukeres bevissthet om pensjon. Gjennom å slå sammen og samle pensjonsmidler på sin pensjonskonto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning kan arbeidstakere få bedre oversikt og mer effektiv forvaltning av pensjonskapitalen med lavere kostnader.

Pensjonsreformen bygger på en forutsetning om at den enkelte må ta større ansvar for egen alderspensjon. De fleste forbrukere har imidlertid lav bevissthet om egen pensjon, og en undersøkelse Finans Norge utførte i 2016 viste at det også er lav kunnskap om sentrale pensjonsbegreper. Kun 16 prosent av de spurte svarte riktig på hva et pensjonskapitalbevis er. Dette er bakgrunnen for at få forbrukere tar aktive valg om sin pensjon ved å flytte eller slå sammen pensjonskapitalbevis for å få gunstigere priser og/eller mer effektiv forvaltning. Våre tall for 2016 viser at om lag 3 prosent av de som har pensjonskapitalbevis har endret investeringsprofil. Videre ble ca. 2 prosent av pensjonskapitalbevisene flyttet i 2017 og mindre enn 1 prosent av pensjonskapitalbevisene ble slått sammen med andre pensjonsrettigheter.

Vi har derfor forståelse for at departementet vurderer passivt samtykke som nødvendig tiltak for å få forbrukere til å flytte pensjonskapitalbevis til egen pensjonskonto. For de fleste forbrukere vil det være en fordel å få samlet midlene på sin pensjonskonto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning.

Forbrukere er etter vår vurdering ikke tjent med at det innføres en rett til selv å velge leverandør for den aktive pensjonsopptjeningen. En slik rett vil gjøre innskuddspensjon mer komplekst og enda vanskeligere å forstå for forbrukere. Det er på bakgrunn av tallene over vår vurdering at de færreste vil benytte en slik valgtrett.

En rett til selvvalgt leverandør for aktiv opptjening vil også gi et mer kostbart og administrativt krevende pensjonssystem og kan medføre at kostnader går på bekostning av pensjonssparing. En fordel som har vært fremhevet er at med en slik valgt vil forbrukere kunne ha pensjonen samlet hos en og samme leverandør, uavhengig av arbeidsforhold. På den annen side vil man så lenge det eksisterer ulike tjenestepensjonsordninger (hybridpensjon, ytelsespensjon og offentlig tjenestepensjon) ikke kunne oppnå et rendyrket pensjonssystem med én konto gjennom hele livet. De fleste vil trolig uansett samle all innskuddspensjon hos arbeidsgivers leverandør, med unntak for de som reserverer seg og velger leverandør selv.

4. Passivt samtykke

Ansattes pensjonskapitalbevis overføres til egen pensjonskonto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning etter passivt samtykke, jf. lovforslaget § 3a-1 første ledd. Arbeidstakere som ikke aktivt reserverer seg vil automatisk få sine pensjonskapitalbevis overført til egen pensjonskonto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning.

Våre erfaringer er at få benytter seg av adgangen til å samle sine pensjonsrettigheter. Passivt samtykke vil derfor være et effektivt virkemiddel for å oppnå samling av pensjonsmidler. For de fleste vil flytting til arbeidsgivers innskuddspensjonsordning innebære fordeler ved at man sparer eventuelle administrasjonskostnader for tidligere opptjening og fordi man kan oppnå lavere priser på forvaltning. Vi anser derfor at passivt samtykke i denne sammenheng har et saklig formål og fremstår som balansert.

Passivt samtykke vil kunne innebære ulemper for enkelte arbeidstakere, slik det pekes på i høringsnotatet. Den ansatte kan ha lavere forvaltningskostnader eller bedre fondsutvalg hos sin nåværende leverandør av pensjonskapitalbevis. Det er derfor viktig at arbeidstakere får god informasjon om priser og fondsutvalg hos arbeidsgivers leverandør, slik at den enkelte kan ta et informert valg. Våre medlemselskaper er opptatt av at arbeidstakere skal få god informasjon, for å unngå dårlige kundeopplevelser som følge av at midler flyttes etter passivt samtykke. Arbeidsgivere kan også velge å tilpasse fondsutvalget i innskuddspensjonsordningen for å motvirke at de ansatte risikerer å tape på overgangen. Den enkelte kan også når som helst velge å flytte tidligere overførte midler til en annen leverandør, og dermed unngå fremtidige uheldige utslag.

Nødvendig informasjonsutveksling mellom pensjonsleverandørene

Overføring av pensjonskapitalbevis til egen pensjonskonto forutsetter at arbeidsgivers leverandør får informasjon om hvem som har pensjonskapitalbevis, størrelsen på disse og hvilke leverandører som forvalter bevisene. Rent praktisk vil det trolig være hensiktsmessig å etablere et register for informasjonsutveksling mellom leverandørene. Slik informasjon er i dag tilgjengelig i Norsk Pensjon, og informasjonsutveksling vil kunne bygge videre på denne løsningen.

Vi er usikre på om passivt samtykke i denne anledning er et tilstrekkelig rettslig grunnlag for å innhente informasjon om pensjonskapitalbevis. I motsatt fall ber vi Finansdepartementet foreslå en lovhjemmel for slik informasjonsutveksling.

Reservasjonsregister

Ansatte som har tatt et aktivt valg én gang om ikke å få pensjonskapitalbevis overført til arbeidsgivers innskuddspensjonsordning bør slippe å måtte ta stilling til dette ved alle senere jobbskifter. Dette kan løses gjennom et register hvor et aktivt valg om ikke å flytte midler til pensjonskonto i arbeidsgivers ordning lagres. Et slikt reservasjonsregister kan for eksempel etableres basert på strukturen i Norsk Pensjon. Vi ber om at departementet foreslår lovhjemmel for å etablere et slikt register.

Vi legger til grunn at ansatte som har reservert seg likevel skal få like god informasjon som de som ikke har reservert seg om retten til å flytte pensjonskapitalbevis til den ansattes konto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning.

Tidsfrist før passivt samtykke gjennomføres

Finans Norge mener at arbeidstakere som bytter jobb bør sikres tilstrekkelig tid til å sette seg inn i sine valgmuligheter før midlene overføres til arbeidsgivers leverandør. Finans Norge foreslår derfor en frist på tre måneder.

Implikasjoner ved samling av pensjonskapitalbevis

Vi legger til grunn at samtlige pensjonskapitalbevis flyttes over til pensjonskontoen i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning, også pensjonskapitalbevis som er under utbetaling.

Innskuddspensjonsloven har enkelte regler for samlet pensjon. Det vises til:

- Innskuddspensjonsloven § 7-2 femte ledd jf. foretakspensjonsloven § 5-7b fjerde ledd og tjenestepensjonsloven § 4-12 sjette ledd som fastsetter at samlet uførepensjon og alderspensjon ikke kan overstige en pensjonsgrad på 100 prosent.
- Innskuddspensjonsloven § 7-7 som fastsetter at hvert barn får årlig barnepensjon inntil 1 G ved forsikredes død.

Det er trolig lovgivers intensjon at disse grensene skal gjelde for samlet pensjon, uavhengig av hvorvidt om den enkeltes midler er fordelt på flere pensjonskapitalbevis. Disse terskelverdiene er imidlertid vanskelig å følge opp når bevisene forvaltes av ulike leverandører. Vi ber om en avklaring på om det påhviler leverandøren et rådgivningsansvar om økonomiske konsekvenser i de tilfeller sammenslåing av pensjonskapitalbevis påvirker disse terskelverdiene.

Kontrakter som kun bør flyttes etter aktivt samtykke

Departementet foreslår at pensjonskapitalbevis, pensjonsbevis fra ordning etter lov om individuell pensjonssparing (gammel IPS) og IPA skal flyttes inn på egen pensjonskonto i arbeidsgivers ordning. Finans Norge støtter dette.

For enkelte kontrakter kan flytting få irreversible konsekvenser. Dette gjelder pensjonskapitalbevis med avkastningsgaranti i oppsparings- og/eller utbetalingstiden, hvor innehaveren vil kunne miste sin garanti. Ca. 10 prosent av pensjonskapitalbevisene har slik garanti. I individuelle pensjonsavtaler etter skatteloven kan det være oppnevnt begunstiget som i tilfelle vil opphøre ved flytting til en innskuddspensjonsordning. Vi er usikre på om passivt samtykke er et forholdsmessig tiltak for disse kontraktene. Etter vårt syn bør derfor disse kontraktene slås sammen med midlene i egen pensjonskonto først etter at arbeidstakeren aktivt har samtykket til dette.

5. Etablering av et system med egen pensjonskonto hos arbeidsgivers leverandør – behov for implementeringsperiode

Vi anbefaler at det legges opp til en god og tilstrekkelig lang implementeringsfase før regelverket om egen pensjonskonto settes i kraft. Dette for å sikre at enkeltindividene får tid til å sette seg inn i følgene av å flytte pensjonskapitalbevisene inn på egen pensjonskonto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning og til å ta stilling til om de ønsker dette ut i fra fondsutvalg og pris hos eksisterende leverandør.

Det må også utvikles systemer hos leverandørene for å skille gammel og ny opptjening, som er en viktig premisse både for den foreslåtte kostnadsdelingen og for den enkeltes flytterett, se avsnittet under. Systemutviklingsfasene innebærer kartlegging av funksjonalitet for det nye systemet, kravspesifikasjoner, utvikling, testing og implementering. Basert på vår erfaring vil utvikling av systemer og tilrettelegging for nødvendig informasjon til kunden kunne ta om lag et år, så lenge den enkelte ikke selv skal kunne velge leverandør for sin pensjonskonto. Videre må markedet også gis tid til å håndtere de ca. 74 milliarder kronene som skal realiseres og re-investeres. Vi anbefaler derfor en implementeringsfase på minimum ett år fra lovendringene vedtas til ikrafttredelse.

6. Flytting av pensjonskapitalbevis

Etter hvert som pensjonskapitalen vokser vil forvaltningskostnadene utgjøre en stadig større del av samlede kostnader. Den enkelte bør stå fritt til å velge leverandør for å oppnå bedre pris, større utvalg av fond og/eller andre vilkår for tidligere opptjente pensjonsmidler. Denne valgfriheten har en naturlig sammenheng med at den ansatte bærer kostnadsansvaret for forvaltning av disse midlene, og er også et viktig virkemiddel for å redusere eventuelle utilsiktede konsekvenser av passivt samtykke. Arbeidstakerne bør derfor fritt kunne flytte tidligere opptjente pensjonsmidler.

Dersom den ansatte har flyttet flere pensjonskapitalbevis inn på pensjonskontoen legger vi til grunn at disse ikke skal splittes opp igjen når de først er samlet på en konto og at slike midler bare skal kunne flyttes samlet etter at de er slått sammen. En oppsplitting av midlene ville være krevende å gjennomføre, og ikke i tråd med formålet om at forbrukere skal slå sammen pensjonskapitalbevis.

7. Selvvalgt leverandør for aktiv opptjening

Som nevnt bør arbeidstaker ha rett til å velge leverandør for tidligere opptjente pensjonsmidler. Et helt annet spørsmål er om den enkelte skal kunne velge leverandør for den aktive pensjonsopptjeningen på egen pensjonskonto i arbeidsgivers innskuddspensjonsordning.

Næringen ønsker å bidra til å levere de løsninger partene i arbeidslivet ønsker og har vurdert ulike løsninger for hvordan en eventuell rett til å velge leverandør for aktiv pensjonsopptjening kan gjennomføres. Finans Norge fraråder en slik rett basert på følgende:

- En rett til selv å velge leverandør for aktiv tjenestepensjonsopptjening eksisterer ikke i noen av dagens tjenestepensjonsordninger. Innføring av en slik valgmulighet ville innebære at man innfører et helt nytt element i pensjonssystemet, hvor man fjerner seg fra det bedriftskollektive elementet som er grunnpilaren i dagens skattefaviserte tjenestepensjonsordninger.
- Med den foreslåtte modellen for kostnadsdeling vil eget valg av leverandør for egen pensjonskonto kreve en kontinuerlig informasjon- og pengeflyt mellom arbeidsgivers og arbeidstakers leverandør. For å beregne hvilken forvaltningskostnad arbeidsgiver skal betale må arbeidsgivers leverandør til enhver tid innhente informasjon om saldo for den aktive ordningen hos selvvalgt leverandør for alle de medlemmer som velger dette. Arbeidsgivers sparing og kostnader overføres deretter til de ansattes leverandører. Selvvalgt leverandør vil følgelig føre til betydelig mer administrasjon enn i dagens innskuddspensjonsordninger.
- Med flere ledd øker dessuten risikoen for at ansatte får feil pensjonsopptjening. Ajourhold av tjenestepensjonsordningene er allerede krevende i dag, idet en stor andel av bedriftene ikke har oppdaterte ansattopplysninger. For ansatte i disse bedriftene vil det være stor risiko for at pensjonsinnbetalingene er feil. Disse feilene vil forplante seg og blir betydelig mer krevende å rette opp med selvvalgt leverandør for aktiv opptjening på egen pensjonskonto.
- Et slikt system medfører informasjonsutveksling og betalingsformidling i et helt annet omfang enn i dagens innskuddspensjonsordninger, og vil kreve utvikling av ny infrastruktur som kan omfatte både aktuelle og potensielle nye leverandører av egen pensjonskonto. Erfaringsmessig vil slike systemer være svært kostnadskrevenne å etablere og krever også mer administrasjon for hver enkelt arbeidstaker som benytter seg av denne valgretten. Systemene vil måtte utvikles uavhengig av hvor mange arbeidstakere som selv velger leverandør av aktiv opptjening på egen pensjonskonto. I vedlegg 1, figur 2 har vi illustrert en tenkt infrastruktur i et pensjonssystem hvor den enkelte skal kunne velge tjenestepensjonsleverandør.
- Det synes å være en forventning om at etablering av egen pensjonskonto skal gi lavere priser for forvaltning av pensjonsrettigheter fra tidligere arbeidsgiver. Kompleksiteten og

kostnadene knyttet til individuell flytterett på aktiv del av egen pensjonskonto vil svekke mulighetene for å oppnå denne målsettingen. Det er lite sannsynlig at man vil få lavere priser med et så komplekst pensjonssystem, og kompleksiteten vil reflekteres av en kostnad som på sikt vil måtte belastes arbeidsgiverne. Økte etableringskostnader for aktørene for nødvendige systemer kan også føre til at antallet leverandører blir færre og markedet mer konsentrert.

- Erfaringene med flytting av pensjonskapitalbevis tilsier at det er et lite antall forbrukere som vil benytte seg av denne adgangen, og det er derfor lite trolig at det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å innføre selvvalgt leverandør for aktiv opptjening på egen pensjonskonto.
- Med rett til å velge leverandør for egen pensjonskonto vil forbrukere få et mer komplekst pensjonssystem enn i dag, som de må sette seg inn i og forstå. Pris blir også vanskeligere tilgjengelig og forståelig for forbruker idet dette krever innsikt i både selvvalgt leverandørs priser og arbeidsgivers priser. Arbeidstaker må beregne prisdifferansen for å forstå hvor mye som eventuelt spares ved å velge leverandør selv, og må herunder ta hensyn til at han eller hun selv må dekke administrasjonskostnadene hos den selvvalgte leverandøren.

Vi har til nå ikke sett argumenter som tilsier at forbrukere vil tjene på at det innføres en rett til selvvalgt leverandør. Vi kan ikke se at dette vil gi mer pensjon for pengene, som er et av hovedformålene med forslaget om egen pensjonskonto.

Dersom en slik rett likevel foreslås bør det gjøres en grundig utredning av alle de ulike spørsmål et slikt system reiser og av samfunnsøkonomiske konsekvenser. I en slik sammenheng må det i tilfelle vurderes forenklinger som kan gjøre systemene mindre komplekse, som krav til stillingsandel og bunnfradrag, samt kostnadsdeling. Vi bidrar gjerne til en slik utredning. På grunn av omfattende systemutvikling vil et slikt system likevel ikke kunne være på plass på minimum tre år.

8. Informasjon

Den ansatte må få tilstrekkelig og forståelig informasjon for å kunne ta gode veloverveide valg om hvor pensjonsmidlene skal forvaltes, herunder kostnadsansvar, fondsutvalg, forvaltningsløsning og pris. Finans Norge har i samarbeid med Språkrådet med flere utviklet en språkstandard og en ordliste som kan bidra til at forbrukere får mer forståelig informasjon om pensjon. Ordlisten er tilgjengelig her: <https://www.finansnorge.no/ordliste>

Digitalt førstevalg

Av effektivitetshensyn for både arbeidstaker, arbeidsgiver og leverandør bør all kommunikasjon kunne skje elektronisk. Kun gjennom elektronisk informasjon kan arbeidsgiver og/eller leverandøren på en effektiv måte få sikker informasjon om at den ansatte har mottatt informasjon iht. informasjonskrav. Vi anbefaler derfor at det lovfestes en rett til digitalt førstevalg. jf. også vårt [brev av 30. mai 2017](#) om digitalt førstevalg

Hjemler for tilgang til lønnsinformasjon fra a-ordningen

Finans Norge har i brev av 18. januar 2018 til Finansdepartementet påpekt leverandørenes behov for å kunne innhente lønnsinformasjon fra a-ordningen for å beregne riktig uførepensjon.

Lønnsinformasjon fra a-ordningen vil forenkle og effektivisere ajourholdet av tjenstepensjonsordningene. Tilgang til slik informasjon vil ikke avhjelpe utfordringene med informasjons- og betalingsstrømmer ved en rett til selvvalgt leverandør for aktiv pensjonsopptjening, men vil være en viktig premiss i en slik modell.

A-ordningen inneholder alle opplysninger som er nødvendig for å ajourholde hele tjenstepensjonsordningen. Som nevnt er det krevende å ajourholde tjenstepensjonsordningene, og en tilgang til denne type informasjon fra a-ordningen vil redusere ressursbruk både hos arbeidsgivere og hos leverandørene, samt sikre at arbeidstakere får riktig avkastning, rask inn- og utmelding og riktig grunnlag for risikodekninger. Leverandøren vil på samme måte som i dag beregne pensjonsinnskuddet og pris for risiko, og fakturere arbeidsgiver. I tillegg til å gi økt trygghet for korrekt pensjon for den enkelte vil en tilgang til lønnsinformasjon fra a-ordningen også gi en betydelig administrativ forenkling for norske små- og mellomstore bedrifter, i tråd med regjeringens politikk for å gjøre hverdagen lettere for bedriftene.

Finans Norge ber derfor om at det i forbindelse med innføringen av egen pensjonskonto legges til rette for en dataoverføring fra a-ordningen i et felles grensesnitt mot alle leverandører.

Hvem skal gi den ansatte informasjon om egen pensjonskonto

Lovgiver har lagt til grunn at arbeidsgiver er nærmest til å informere arbeidstakerne, se Ot.prp. nr. 71 (1999-2000) pkt. 4.3.4. Innskuddspensjonsloven § 2-7 fastsetter at arbeidsgiver skal informere sine ansatte om innskuddspensjonsordningen slik at arbeidstakerne får et godt bilde av sine rettigheter, hvilke innskudd som gjøres, hvilken pensjon som kan forventes samt om risikodekninger. Arbeidsgiver skal gi informasjon til alle ansatte i foretaket, også ved nyansettelser.

Informasjonsplikten er nærmere regulert i forskrift til innskuddspensjonsloven §§ 1-2 og 1-3. Det følger av forskriften § 1-1 at leverandørene har plikt til å gi arbeidsgiver det informasjonsmaterielle som er nødvendig for å sette arbeidsgiver i stand til å oppfylle sin informasjonsplikt.

Finans Norge ber for ordens skyld om at det klargjøres om nevnte forskrift §§ 1-2, 1-3 og 1-1, skal legges til grunn for den foreslåtte § 3a-1.

9. Innskuddspensjon – enkelte spørsmål

Kollektivt investeringsvalg

Lovforslaget forutsetter at egen pensjonskonto skal bygge videre på innskuddspensjonsordninger med individuelt investeringsvalg. Vi mener at egen pensjonskonto både kan og bør opprettes også i

innskuddspensjonsordninger med kollektiv investeringsportefølje, jf. innskuddspensjonsloven § 3-2a. Ca. 2,5 prosent av innskuddspensjonsordningene har kollektivt investeringsvalg.

En formuesmasse

Som tidligere nevnt mener vi at systemet bør være enklest mulig og at all kapital på pensjonskontoen i utgangspunktet skal betraktes som én formuesmasse (med unntak for kostnadsdeling og eventuell flytterett kun for tidligere opptjening, hvor gammel og ny kapital for begge formål må holdes atskilt). Vi legger derfor til grunn at midlene i egen pensjonskonto skal forvaltes med samme investeringsvalg og samme utbetalingsplan.

Som tidligere nevnt legger vi til grunn at pensjonskapitalbevis som allerede er slått sammen ikke senere kan splittes opp.

10. 12-månedersregelen

Etter en helhetsvurdering støtter Finans Norge forslaget om å fjerne dagens krav om at en arbeidstaker må ha vært ansatt i 12 måneder for å ha rett til opptjent pensjonskapital. Økningen av kostnader dette vil medføre for arbeidsgivere er uheldig. Å fjerne denne regelen vil imidlertid gi enklere administrasjon og bidra til en forenkling av pensjonssystemet som vil være samfunnsmessig nyttig. Mange av hensynene bak regelen faller dessuten bort med egen pensjonskonto, og begrunnelsen for å fjerne regelen styrkes også av at den enkelte vil kunne oppleve større eierskap til opptjente midler på egen pensjonskonto.

Det fremgår av høringsnotatet at forslaget om å oppheve 12-månedersregelen isolert sett kan gi arbeidsgiverne en kostnadsøkning på noe over 300 mill. kr årlig. Dette tallet motsvares av økte pensjonsrettigheter for arbeidstakerne. Man vil også få et system som er enklere å administrere enn dagens. Arbeidsgivere kan dessuten få lavere forvaltningskostnader når samlet kapital i ordningen øker. På denne bakgrunn støtter vi forslaget om å fjerne 12-månedersregelen.

Det har vært reist spørsmål om det vil få særlige implikasjoner for utenlandske ansattes arbeidsforhold dersom 12-månedersregelen fjernes, og hvorvidt dette vil ha som konsekvens at langt flere utenlandske arbeidstakere får utstedt pensjonskapitalbevis enn i dag. Vi har ikke tall eller anslag for hvor stor økning i antall pensjonskapital bortfall av denne regelen vil få. Det er imidlertid en rekke utenlandske arbeidstakere som allerede har fått utstedt pensjonskapitalbevis hos våre medlemmer. Disse pensjonskapitalbevisene er etter vår kunnskap praktisk håndterbare.

11. Økonomiske konsekvenser

I kapittel 6 i høringsnotatet anslås det at forslaget om én pensjonskonto kan gi reduserte kostnader på inntil 800 mill. kr årlig, i hovedsak som følge av reduserte kostnader (og dermed økt pensjon) for pensjonskapitalbevis for arbeidstakerne. Vi er enig med departementet i at disse beregningene preges av stor usikkerhet. Dette skyldes blant annet at det ikke er gjort anslag over personer som reserverer seg mot sammenslåing, som tar ut pensjon eller som er medlemmer i foretakspensjons-,

hybrid- og offentlige tjenstepensjonsordninger etc. Det er heller ikke opplyst om hvorvidt det er hensyntatt systemkostnader i regnestykket.

I rapporten om egen pensjonskonto fra 2016 er det tatt inn en figur som viser avkastning på pensjonskapitalbevis etter fradrag av kostnader, jf. figur 8.1. Figuren bygger på en feil antakelse om at selskapenes administrasjonskostnader fastsettes uavhengig av kapitalbeholdningen. I praksis har imidlertid små pensjonskapitalbevis ofte lavere kostnader, og figur 8.1 i rapporten er derfor misvisende. For orden skyld synliggjør vi derfor i vedlegg 3 reelt kostnadsbilde for pensjonskapitalbevis.

12. Avslutning

Finans Norge støtter lovforslaget om egen pensjonskonto, men fraråder at det innføres en rett til selvvalgt leverandør for aktiv innskuddspensjonsopptjening. Dersom Finansdepartementet likevel mener at det bør legges til rette for en slik løsning vil vi påpeke at det er mange praktiske spørsmål som først må utredes og avklares. Basert på vår erfaring vil en slik løsning tidligst vil kunne gjennomføres om minimum tre år. Finans Norge anbefaler derfor at lovforslaget i første omgang gjennomføres uten adgang for arbeidstakerne til selv å velge leverandør for aktiv pensjonsopptjening.

Med vennlig hilsen

Finans Norge

Prosessområde Livsforsikring og pensjon

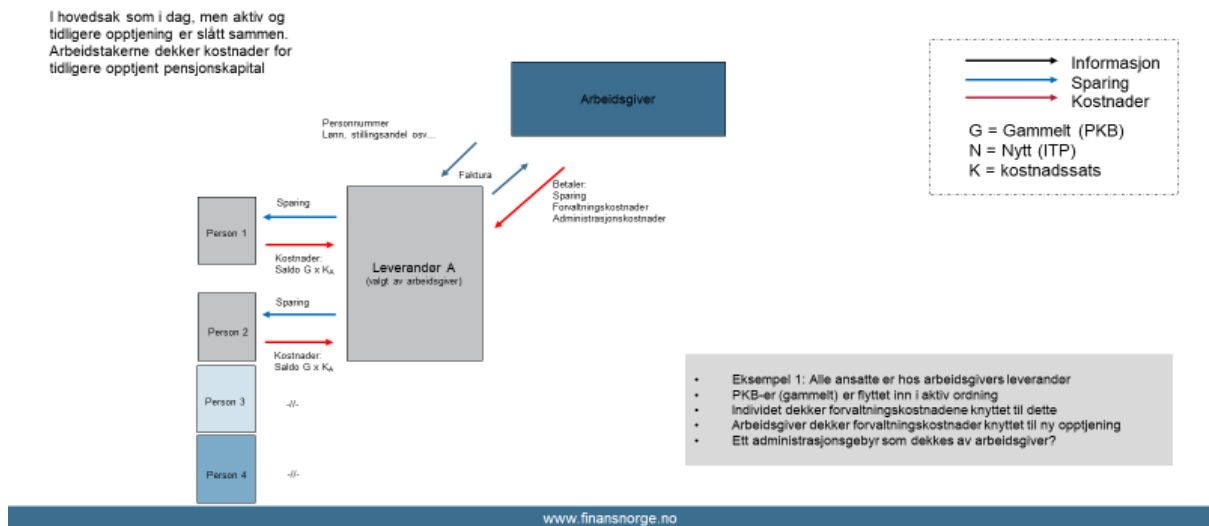
Stefi Kierulf Prytz
Direktør

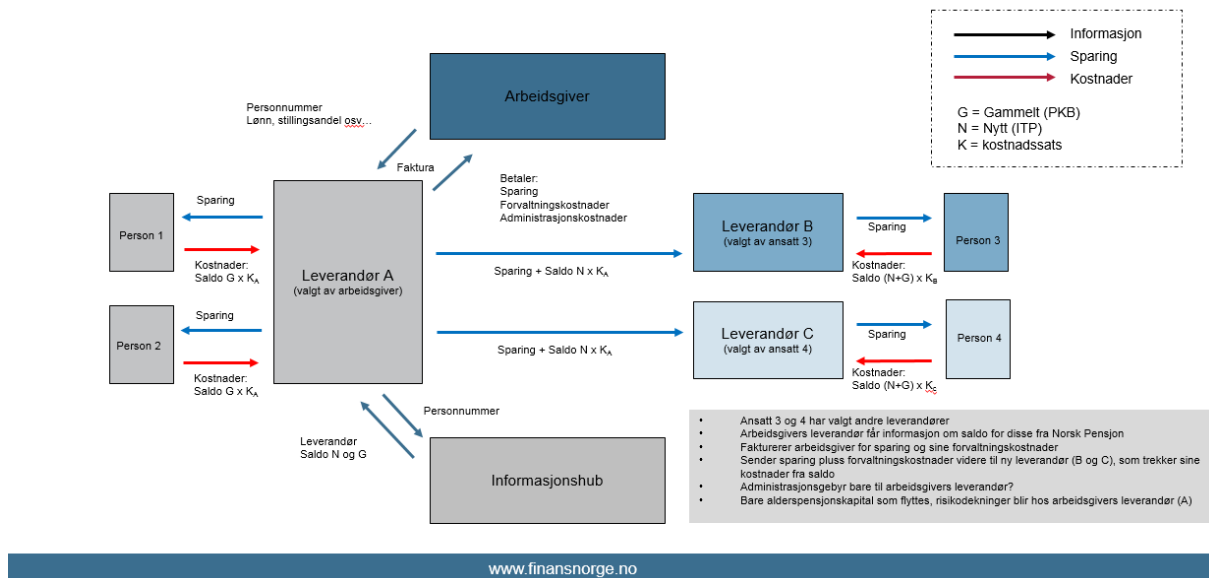
Tone Meldalen
Fagdirektør

VEDLEGG 1

Figur 1: Illustrasjon egen pensjonskonto hos arbeidsgivers leverandør

Figur 2: Illustrasjon egen pensjonskonto med valgfri leverandør for aktiv opptjening

VEDLEGG 2: ARBEIDSTAKERS VALGMULIGHETER VED PASSIVT SAMTYKKE

Typetilfeller

1. En person har innskuddspensjon hos leverandør A, og pensjonskapitalbevis hos leverandør B og C uten å ha flyttet disse
2. En person har innskuddspensjon hos leverandør A, og har samlet sine pensjonskapitalbevis hos leverandør B
3. En person har innskuddspensjon og et pensjonskapitalbevis hos leverandør A
4. En person har innskuddspensjon hos leverandør A, og ingen pensjonskapitalbevis

Individene kan lande på følgende beslutninger:

- A. Reservere seg mot at pensjonskapitalbevis skal inngå i egen pensjonskonto
- B. Aktivt akseptere at pensjonskapitalbevis skal inngå i egen pensjonskonto
- C. Passivt akseptere at pensjonskapitalbevis skal inngå i egen pensjonskonto (hvorfor ta aktivt valg når ønsket handling uansett skjer automatisk?)
- D. Ikke ta stilling til egen pensjonskonto

B og C er på mange måter "like" tilfeller fordi utfallet er likt, men det er en verdi å måle hvor mange som har aktivt akseptert og hvor mange som har passivt akseptert.

Case	1	2	3	4
A	Arbeidstaker beholder PKB'er hos ulike leverandører. Trolig vil svært få havne i denne kategorien.	De som selv har valgt en leverandør kan ønske å fortsatt beholde sine PKB der. Dette kan gjelde noen	Dette blir kun aktuelt dersom vedkommende ønsker et annet fondsunivers enn det arbeidsgiver åpner for.	Ingen konsekvenser
B	Dette vil være de som ikke tidligere har tatt stilling til sine PKBer, men ser fordelene av å slå rettighetene sammen.	Kan være ønskelig hvis dette er lønnsomt pga at unngår administrasjonsgebyr og/eller reduserte priser på og/eller bedre fondsvalg	De unngår administrasjonskostnader og er kanskje fornøyd med innskuddspensjonsordningen, herunder fondsvalg.	Ingen konsekvenser
C	Dette vil være de som nå forstår at det kan være lurt å slå det sammen	Det kan være ønskelig hvis det er lønnsomt, pga unngår administrasjonsgebyr og/eller få reduserte priser på og/eller bedre fondsvalg	De unngår administrasjonskostnader og er kanskje fornøyd med innskuddspensjonsordningen, herunder fondsvalg.	Ingen konsekvenser
D	Mange vil trolig falle inn i denne kategorien, noe som er hovedårsak til at passivt samtykke foreslås. For de aller fleste vil dette være lønnsomt.	Har trolig ikke forstått egen pensjonskonto. Individene har tidligere tatt et aktivt valg om sammenslåing og trolig vil få havne i denne kategorien.	For mange er det tilfeldig om de havner i case 1 eller 3. For de aller fleste vil sammenslåing være lønnsomt	Ingen konsekvenser

VEDLEGG 3: OPPDATERT BILDE AV AVKASTNING ETTER KOSTNADER FOR PENSJONSKAPITALBEVIS

I rapport om egen pensjonskonto fra 2016 figur 8.1 illustreres avkastning av pensjonskapitalbevis etter 3 ulike kostnadsmodeller. «Lav», «Middels», «Høy» innebærer forvaltningskostnad på hhv. 0,5 %, 1,0 % og 1,5 % og administrasjonskostnad på hhv. 300, 450 og 600 kroner. I figuren er det feilaktig antatt at størrelsen på selskapenes administrasjonskostnader er uavhengig av kapitalbeholdningen.

I praksis har små pensjonskapitalbevis lavere administrasjonskostnader. Dette fremgår av tilgjengelig informasjon om kostnader på leverandørenes nettsider, men var ikke tatt hensyn til i kostnadsbildet i rapporten fra 2016. Figur 8.1 i rapporten er derfor misvisende.

I figuren nedenfor har vi sammenlignet avkastningen fra kostnadsmodellene beskrevet i rapporten med en estimert kostnadsmodell basert på selskapenes faktiske priser vektet etter selskapenes beholdning av pensjonskapitalbevis. For prisen av forvaltning har vi tatt utgangspunkt i en pensjonsprofil med 50 % aksjer. Kurven «estimert» viser gjennomsnittlig avkastning basert på innstående kapital på pensjonskapitalbevis.

